

СЕЋАЊА

Десетак дана после ослобођења Београда, октобра 1944. позван сам на разговор у зграду у којој се раније налазила Амбасада СССР-а. Не знам ко ме је предложио, а данас се не сећам ни ко је позив потписао, али ми је пало у очи тада и до данас остало у сећању да је на позиву стајало „умољавате се да дођете“. На састанку су поред осталих били Петар Стамболић, Пера Ни-

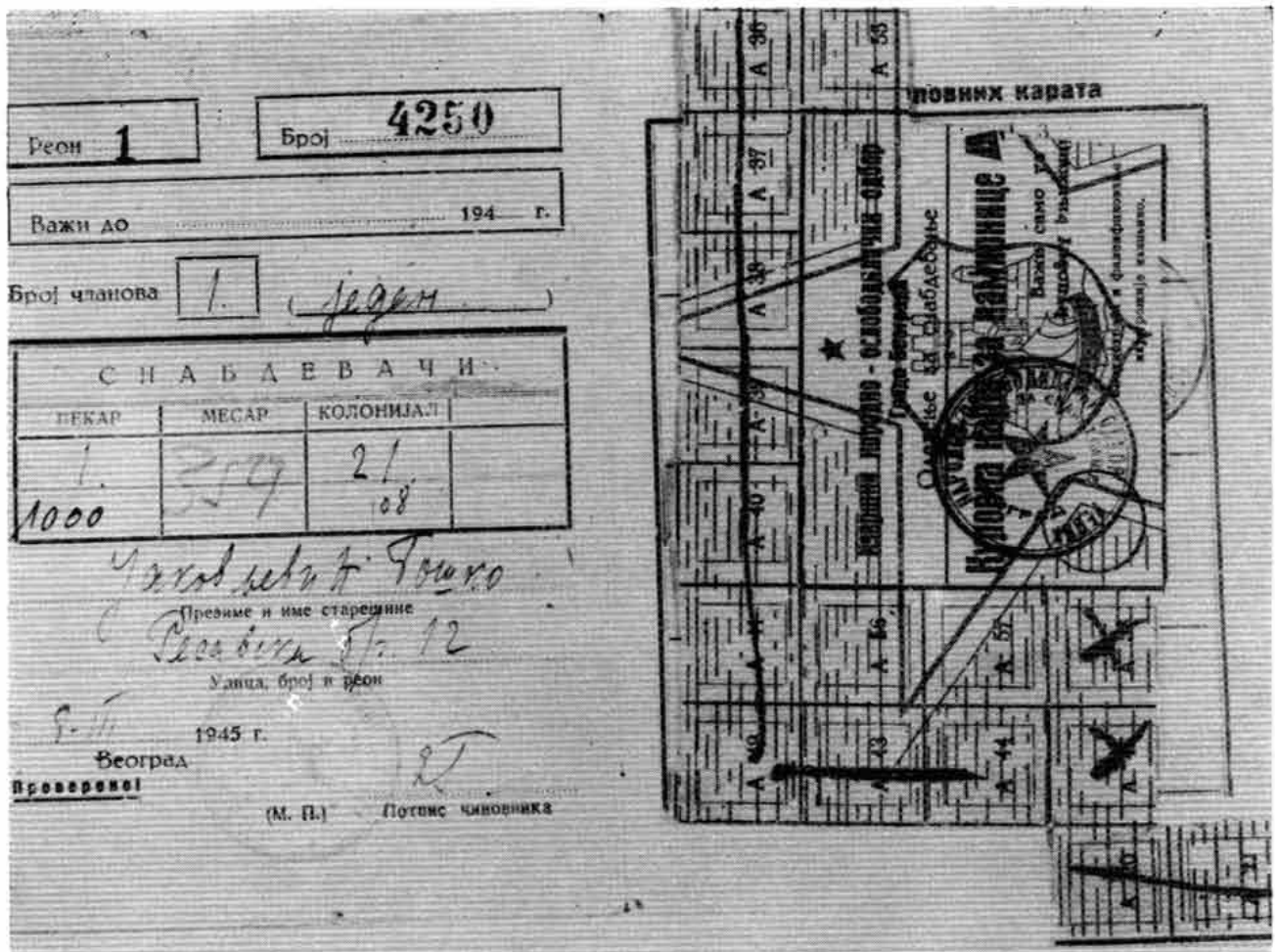
кезић и др. Говорило се о организацији власти у Београду.

После тога основан је НОФ Београда, у који је изабрано 60 лица, од којих је 18 наименовано за чланове Извршног одбора НФ-а Београда, међу којима сам и ја био.

Приликом одређивања дужности међу члановима Извршног одбора, мени је одређено да се старам о снабдевању грађанства

Повратак деце у ослобођени Београд
Le retour des enfants a Belgrade délibéré

Факсимил карте за снабдевање издате марта 1945. године
 Fac-similé de la carte de rationnement délivrée au mois de mars 1945

текстилом, као и о осталим потребама сем животних намирница, за шта је био одређен П. Никезић. У моју „надлежност“ спадали су и гробље, кланица, Зоолошки врт, имање у Панчевачком риту, кафилерија итд.

Робе у Београду није било, сем оно мало што се затекло по неким магацинима, а нешто што су и појединци пријавили да су склонили за време окупације. Известан део робе, откривен је код појединаца на основу разних пријава, што је било реквирирано. У сваком случају за опустошени и осиромашени Београд сувише мало. На то су рачунали и грађани а и војска, па смо често морали да интервенишемо у Команди Београда због поступака команди неких јединица, које су (без наше сагласности) и саме вршиле реквизиције. Команда Београда се енергично и сама борила против таквих поступака, па смо у свим приликама имали њену подршку. Ми смо и сами за то имали

разумевања, па смо били склони да удовољимо и потребама војске, али град је био такорећи без ичега, а потребе становништва биле су велике.

Ми смо у Извршном одбору у правом смислу радили колективно, па смо свакодневно заседали, договарали се и саветовали. Постојеће тешкоће биле су утолико веће што нисмо имали никаквих саобраћајних средстава, због чега нам се није постављало само питање обезбеђења потреба, већ и транспорта. Стање је погоршала и доста рана и оштра зима, што је постојеће тешкоће учинило тежим.

Почетком јула 1945. постављен сам за руководиоца Одељења за снабдевање, чије су канцеларије биле у Доситејевој 21. Тиме су у моју „надлежност“ пале и животне намирнице, али само за потребе грађанства. Тад је то већ било боље организовано, роба је почела да пристиже, мада још увек у

количинама које су биле испод потреба Београда. Међутим проблеми коже, текстила, као и остале робе остали су још увек нерешени. Као даља мера у циљу обнављања живота и сређивања прилика крајем године одређено ми је да се побринем за организацију трговине у граду. То сам радио по директивама Грге Јанкеза. Целокупну трговину објединили смо у јединствену Дирекцију, а у њој сам вршио дужност председника Управног одбора, док је за првог директора био одређен Радован Дацић. Тако је настао ГРАНАП, који је имао одвојене секторе за текстил, кожу, метале, животне намирнице, хлеб, млечне производе итд. Тиме су ударени темељи организоване трговачке мреже у Београду, из које су касније настале специјализоване дирекције, што је представљало основ привредног живота Београда.

Мене би далеко одвело ако бих овде износио појединости, од којих су, наравно, многе, као и поједини датуми и имена

ишчезли из мога сећања, али бих желео нарочито да нагласим да се и поред огромних тешкоћа и велике оскудице радило са много елана и пожртвовања и да је грађанство Београда имало разумевања. Посебно ми је остало у сећању колико смо имали тешкоћа око снабдевања деце и трудница, али и више примера старих трговаца, који су нам уступали робу коју су по цену живота прикривали за време окупације, за шта смо ми давали веома скромне надокнаде, далеко испод цене коштања.

Током 1946. напустио сам рад у Извршном одбору и сам се једно време посветио трговини. Међутим, и поред сви тешкоћа и напора, рад на организовању снабдевања и, касније, трговачке мреже у Београду остао ми је као драга успомена, јер сам и сам, као и велика већина мојих сарадника у томе гледао не неки лични интерес, већ пре и више одраз љубави и сећања дужности према разореном и опустошеном Београду и његовом грађанству.

SOUVENIRS

Radovan Maksić

Vers la fin du mois d'octobre 1944, aussitôt après la libération de la ville de Belgrade, l'organisation du pouvoir local a été à l'ordre du jour de la première des réunions municipales. C'est alors qu'a été créé le Front populaire de libération de la ville de Belgrade, rassemblant soixante membres dont dix huit faisaient partie du Comité exécutif.

L'auteur de cet article, lui-même membre du Comité exécutif du Front populaire de libéra-

tion de la ville de Belgrade, s'est vu obligé d'assurer l'approvisionnement et la vente des denrées dans la capitale libérée.

Avec le temps la vie reprenait son aspect normal et les exigences de la population se faisaient sentir de plus en plus. On avait créé alors la Direction du commerce GRANAP qui devait s'occuper de l'ensemble des problèmes commerciaux et qui est à l'origine de la vie économique de la capitale.

